

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

Дейност 3.4. Проучване на сертификационни схеми

/резюме/

1. Съществуващи български и европейски сертификационни стандарти за професионална квалификация

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение се определя с държавно образователно изискване за системата за оценяване (Наредба № 3 на МОН).

При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението. Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно. Оценкаите от проверките се изчисляват по шестобалната система. Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование. Входящото равнище при повишаване на квалификацията се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва: описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване; определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал; определяне на критерии за оценяване на всяка изпитна задача; въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка; задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система. Инструментите за оценяване са тест, практическо задание, устно изпитване, практически задачи и други, които се разработват в съответствие с научните изисквания за всеки от тях.

Държавните изпити за придобиване на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат в съответствие с изискванията на Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Наредба № 3 на МОН за системата на оценяване. Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професията.

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация. Обучавани, които не са положили държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация, получават удостоверение за професионално обучение. Съдържанието на документите се определя съгласно държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 на МОН) и държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия.

Степените на професионална квалификация, придобивани по ЗПОО, са първа, втора,

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

трета и четвърта. Професионалните знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение могат да бъдат валидирани и признати. Съгласно чл.6, ал. 1 от ЗПОО, професионалното обучение, образование и валидирането на професионални знания, умения и компетентности се осъществяват по професии и специалности, включени в Списъка на професиите за професионално образование и обучение. Списъкът представлява систематизирана структура (матрица) от наименования на професии и специалности, класифицирани в професионални направления, съобразно областите на образованието по Международната стандартна класификация.

Европейската квалификационна рамка (ЕКР) е инструмент, който подпомага процеса на съпоставяне и сравняване на квалификационните системи в Европа. Нейните осем общи европейски референтни нива са описани от гледна точка на резултатите от ученето: знания, умения и компетентности. Това позволява всички национални квалификационни системи, национални квалификационни рамки и квалификации в Европа да се съотнасят с нивата на ЕКР. Обучаеми, завършили, доставчици на обучение и работодатели могат да използват тези нива, за да разберат и сравняват квалификации, издадени в различни държави и от различни системи за образование и обучение.

Европейската кредитна система за професионално образование и обучение (ЕСУЕТ), е техническа рамка за трансфер, признаване и (където е възможно) натрупване на резултатите от учене на обучаемите с цел придобиване на квалификация. В съответствие с препоръката на европейско ниво, ЕСУЕТ инструментите и методологията включват описание на квалификациите по отношение на единици резултати от учене, процеса на трансфер и натрупване на точки и редица допълнителни документи като например договори за обучение, поименни справки и ръководства за потребителя. ЕСУЕТ е предназначена да улесни признаването на резултатите от обучението в съответствие с националното законодателство, в рамките на мобилността, с цел придобиване на квалификация.

Европейската референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение (E^{AVET}) е създадена да осигурява по-добро професионално образование и обучение като предоставя на съответните органи общи инструменти за управление на качеството. Референтната рамка е част от поредица европейски инициативи, чиято цел е да се признаят квалификациите и компетенциите, придобити от учащите в различни държави или учебни среди, като по този начин се насърчава модернизацията, взаимното доверие и мобилността в професионалното образование и обучение. Приемането и прилагането на тази рамка в участващите страни е на доброволен принцип.

В класификацията E8CO (Еигореап 8кШз / Сошре^епсез, ОиаНйсайопз апд Оссирайопз) са идентифицирани и категоризирани уменията, способностите, квалификации, професии и длъжности от значение за пазара на труда, образованието и обучение в ЕС. Класификацията е предвидена да бъде свободно достъпна чрез портала E8CO. Към момента тя е в пилотна фаза, като крайният продукт се предвижда да бъде разработен до края на 2016 година.

С цел да се стимулира съвместната работа на европейските образователни институции и най-вече да направи чуждоезиковите компетенции съизмерими и сравними в една валидна за цяла Европа скала е създадена Европейската езикова рамка. Тя е ориентир, който се използва за описание на постиженията на изучаващите чужди езици Европа. Рамката е изготвена от Съвета на Европа и нейна основна цел е да осигури единен метод за обучение и

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

оценка, който се отнася за всички езици в Европа. През ноември, 2001 година, с резолюция на Съвета на Европа се препоръчва използването на чуждоезиковата рамка и въвеждане на системи за проверка на чуждоезиковите умения. Съществуват 6 референтни нива на владение на чужд език, които са приети като европейски стандарт за класификация. Най-ниското ниво е А1 - начинаещ във владението на чужд език, следват А2, В1, В2, С1, и С2. Последното ниво, доказва професионално владение на чуждият език.

Водещият Европейски и световен сертификат насочен към крайния потребител, удостоверяващ неговите общи умения за работа с компютър, както и конкретни такива, като - текстообработка, работа с електронни таблици, работа с бази данни, презентации, мрежи и комуникации и др. е Европейският сертификат за компютърни умения. Сертификационната програма е международно призната като измерител на компютърните умения на крайния потребител и е водещ сертификат приет от правителства, международни организации и корпорации.

2. Умения, придобивани след квалификацията. Възможности за частично валидиране на придобитите умения след завършена година

2.1. Професионални умения и компетенции, придобити след квалификация по професии

2.1.1. Съдържател, ресторант - код длъжност 1315-3002 (код по НКПД 2011: 1412 3011)

След завършване на обучението, обучаваният трябва да умее да: Създава условия и контролира спазването на правилата за здравословен и безопасен труд и санитарно-хигиенните изисквания в системата на хотелиерството и ресторантьорството; Контролира спазването на правилата за предотвратяване замърсяването на околната среда; Съставя и планира менюта, определя цените на предлаганите продукти; Организира снабдяването и съхранението на хранителни продукти и т.н.

2.1.2. Монтажник, метални конструкции - код длъжност 7214-2007

След завършване на обучението, обучаваният трябва да: Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и за пожарна и аварийна безопасност; Опазва околната среда; Извършва подготвителни дейности на строителната площадка и на строежа; Извършва строително-монтажна дейност; Измерва и изчислява строителни работи; Разтоварва, складира и укрепва метални елементи; Участва при подготовката за монтаж; Извършва монтаж на метални конструкции и т.н.

2.1.3. Водопроводчици, тръбопроводчици и сродни на тях - Единична група 7136 (код по НКПД 2011: 7126)

Обучаваният трябва да: Спазва здравословните и безопасни условия на труд, осигурява безопасността на другите и опазва околната среда; Работи в екип и спазва установения във фирмата ред; Работи с фирмени и нормативни документи на български и

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

на чужд език; Разчита проекти, монтажни планове и схеми на В и К мрежи на български и на чужд език; Монтира и демонтира елементи за В и К мрежи; Монтира и демонтира В и К мрежи - нови и преустроени; Поддържа В и К мрежи и отстранява аварии в тях;

Обучаваният по специалност "Вътрешни В и К мрежи" трябва да умее да монтира и демонтира водомери и съдейства при инкасиране на район. Завършилият специалност "Външни В и К мрежи" следва да изгражда и поддържа външни В и К мрежи, помпени станции и санитарноохраняеми зони (СОЗ).

Монтьорът на енергийни съоръжения и инсталации, специалност „Газова техника“ трябва да притежава следните компетенции: Изпълнява шлосерски и заваръчни операции; Извършва такелажни операции с подемно-транспортна техника; Извършва монтажно-демонтажни и ремонтни операции с машинни елементи, детайли и възли; Изработва елементи от инсталации и съоръжения; Сглобява/разглобява хидравлични машини и топлообменни апарати от готови възли; Измерва основни топлотехнически и електрически величини и т.н.

Корабен монтьор, специалност „Корабни тръбни системи“ трябва да притежава следните компетенции: Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда; Извършва монтаж и/или ремонтни дейности чрез заваряване; Извършва монтаж на корабни тръбни системи и елементи на корабните парни котли и т.н.

2.1.4. Строителни електротехници и сродни на тях - Единична група 7411

Обученият трябва да придобие умения да: Спазва правилата за безопасна работа на работното място и опазва околната среда; Оказва долекарска помощ на пострадали от електрически ток; Осъществява ефективни комуникации с членовете на работния екип и с клиенти; Разчита и/или разработва самостоятелно с компютър чертежи и електрически схеми на елементи на електротехнически съоръжения; Монтира и демонтира елементи, възли и цялостно електротехническо оборудване; Измерва електрически и неелектрически величини; Извършва оглед, диагностика и техническо обслужване на електротехническо оборудване и т.н.

2.1.5. Работници по производството на храни и сродни на тях - Група 741 (751)

След завършване на обучението, обучаваният трябва да: Спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда; Поддържа лична хигиена и хигиена на работното място; Работи с технологична документация; Окачествява суровини, материали, полуфабрикати и готова продукция; Съхранява, подготвя и дозиращ суровини, материали и полуфабрикати; Етикетира, опакова и експедира готова продукция; Попълва отчетна документация и т.н.

Обучаваният по професия „Хлебар-сладкар“ трябва да: Замесва теста за различни видове хляб; Извършва механична обработка на готовото тесто; Осигурява условия за протичането на ферментационни процеси; Провежда термична обработка на тесто;

Обучаваният по специалност "Производство на сладкарски изделия" следва да умее да: Изработва полуфабрикати от различни сладкарски теста; Изработва различни

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

видове кремове; Приготвя различни видове сиропи; Изработва полуфабрикат за художествена украса; Изработва сочни сладкарски изделия; Изработва сухи сладкарски изделия;

Завършилият специалност "Декорация на сладкарски изделия" трябва да умее да: Изработва сладкарски полуфабрикати; Изработва сладкарски основи; Създава идеен проект за художествено оформяне на сладкарско изделие; Изработва шаблон на елемент за украса и т.н.

Обучаваният по професия „Работник в хранително -вкусовата промишленост“ следва да придобие уменията да: Планира и организира трудовите операции съобразно изискванията на технологичния процес при оптимизиран разход на материални и енергийни ресурси; Познава целите и същността на технологичните операции и начините за изпълнението им; познава и прилага технологиите за производство на храни и напитки; Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда.; Умее да осъществява адекватна комуникация при работа в екип и т.н.

Изискванията за умения и компетенции за група работници по преработка на месо, риба и други подобни хранителни продукти включват: месо(фелитиране); порциониране на храна; разфасоване на четвъртини; разфасоване на месо от домашни птици; клане на свине; месни продукти; разфасоване на говеждо месо; разфасоване на свинско месо; клане на телета; клане на агнета; разфасоване на овнешко месо; работа в магазин за хранителни стоки и т.н.

Изброени са и следните различни видове умения и компетенции, свързани с групата работници по производство на хлебни, сладкарски и тестени изделия: приготвяне на пици; кухня в столова(готварство); приготвяне на оригинални печива; кухня в ресторант(готварство); приготвяне на обикновен хляб и торти.

За единична група 7514 Работници по производство на плодови, зеленчукови и други консерви са описани следните умения и компетенции: Хранителна промишленост; Вземане на проби (индустриално приложение); Машинен оператор (хранително-вкусова промишленост); Мониторинг на процесите; Фабрично производство на сокове ; Управление на виличен кар високоподавач.

За единична група 7515 Дегустатори на храни и напитки в Е8СО са изброени следните умения и компетенции: [Класификация Еигор](#); [Изпитване на вино \(химичен анализ\)](#); Дегустация на вина; Хигиена на храните; [Оценка на качеството \(храни\)](#).

За единична група 7516 Работници по преработка на тютюн и производство на тютюневи изделия в Е8СО са предвидени изисквания за следните умения и компетенции: Управление на виличен кар високоподавач и Машинен оператор (тютюнева промишленост)

2.1.6.Инструктор, обучение на водачи на МПС - Код на длъжността: 33405004 (код по НКПД 2011: 5165 5001)

Основната цел на обучението е придобиването на теоретични знания, практически

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

умения, управленческа подготовка и развиването на личностни и професионални качества за изпълнение на типични трудови дейности, свързани с организацията и провеждането на обучение на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС. След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да придобие компетенции позволяващи му успешно да практикува избраната професия.

2.1.7.Агент, недвижими имоти - код длъжност 3413-3001 (код по НКПД 2011: 3334 3001)

Обученият по професията трябва да :Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения; Прилага общи икономически, отчетни и правни знания в областта на професията. Прилага специфични икономически знания за сделките с недвижими имоти; Прилага знания за устройството на територията, архитектурата и строителството; Спазва правила и процедури по информационното осигуряване на сделки с недвижими имоти и т.н.

2.1.8.Автомеханик - код длъжност 7231-3001 (код по НКПД 2011: 7231 3008)

Обученият техник по професията трябва да: Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения; Изготвя и използва техническа документация и нормативни документи; Осъществява ефективна комуникация при изпълнение на трудовите дейности; Организира, контролира и извършва монтаж, демонтаж, центровка и регулировка на механизми, системи и агрегати на транспортната техника; Извършва диагностика и контрол на техническото състояние на транспортна техника и т.н.

Обученият техник, специалност "Автотранспортна техника" следва да осъществява диагностика, техническо обслужване, ремонт и експлоатация на автотранспортна техника, а този по специалност "Пътно-строителна техника" трябва да умее да осъществява диагностика, техническо обслужване, ремонт и експлоатация на пътностроителна техника.

Обученият за професията "Монтьор на транспортна техника" следва да придобие уменията да:извършва безопасна експлоатация на автотранспортна техника;да извършва монтаж, демонтаж, центровка и регулировка на механизми, системи и агрегати на транспортна техника;Извършва диагностика и контрол на техническото състояние на транспортната техника; Извършва техническо обслужване на транспортната техника; Извършва ремонт на транспортна техника;

Монтьор на подемно-транспортна техника трябва да: Извършва ремонт на подемно-транспортна техника; Сглобява и изпитва подемно-транспортна техника; Работи с подемно- транспортна техника и т.н.

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

2.2. Възможности за валидиране на професионални знания, умения и компетенции в ТГР България - Гърция

В трансграничния регион България - Гърция (областите Благоевград, Кърджали, Смолян и Хасково) съществуват професионални гимназии, предоставящи възможност за валидиране на знания, умения и компетенции в 26 професии. По отношение на посочените в техническото задание професии/ групи умения, в четирите области има общо 11 професионални гимназии, предоставящи възможност за признаване на уменията по пет от посочените професии.

3. Съответствие на професиите/ уменията със съответните законови документи и изисквания в различните отрасли

При направения преглед на нормативната уредба не са открити несъответствия на професиите/ уменията със съответните законови документи и изисквания в различните отрасли, представени по-долу в текста.

3.1. Съдържател, ресторант (код длъжност 1315 - 3002)

В Закона за туризма е определено, от какви лица и с каква квалификация може да се извършва ресторантьорство. Не са определени конкретни изисквания към професионалната квалификация, образование, обучение, необходими за заемане на длъжността съдържател на ресторант. В Наредба за категоризиране местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения изисквания за професионална и езикова квалификация на персонала в заведения за хранене и развлечения са определени към управителите на заведения, заместник- управител (отговорник на търговска зала), главен готвач/сладкар, заместник главен готвач/сладкар, готвач, сладкар, сервитьор, барман, портиер и гардеробиер. Не са определени изисквания за професионална и езикова квалификация към съдържател на ресторант.

3.2. Монтажник, метални конструкции - код на длъжност 7214-2007

Законът за Камарата на строителите определя изискванията към лицата, извършващи строителство, както и устройството и дейността на професионалната организация на строителите.

Строителите, изпълняващи строежи от първа до пета категория по чл. 137, ал. 1 от Закона за устройство на територията или отделни видове строителни и монтажни работи, посочени в Националната класификация на икономическите дейности, позиция "Строителство", подлежат на вписване в Централния професионален регистър на строителя. В чл. 15. (1) от Закона за камарата на строителите е посочено, че в регистъра се вписват строители, които отговарят на определени от закона изисквания. Посочения по-горе регистър съдържа информация за числеността и квалификацията на наетите лица; проведените квалификационни обучения на техническия персонал и на работниците през последните три години;

В § 3. ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за камарата на строителите е допълнено, че технически правоспособни са лицата, получили дипломи от акредитирано висше училище с квалификация "строителен инженер", "инженер" или "архитект", както и лицата със средно образование с четиригодишен курс на обучение и

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

придобита професионална квалификация в областите "Архитектура и строителство" и "Техника".

Според ал. 3 извън случаите по ал. 2 техническа правоспособност може да бъде призната на чуждестранно лице при условията на взаимност, установени за всеки конкретен случай, когато притежава диплома, легализирана по съответния ред, и когато отговаря на изискванията на този закон.

3.3. Водопроводчици, тръбопроводчици и сродни на тях (единична група - 7136 (код по НКПД 2011: 7126))

За водопроводчици, тръбопроводчици и сродни на тях от професионално направление строителство важат същите законови изисквания, като изискванията, към длъжността „Монтажник, метални конструкции“.

В Закона за водите и Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги не се съдържат изисквания към единична група 7136 (код по НКПД 2011: 7126).

В чл. 277 ал. 3 от Наредба № 2 от 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителни системи е определено, че тръбите (при траншейно полагане и монтаж) се заваряват от квалифициран персонал. Не е дадено пояснение какво означава квалифициран персонал.

В чл. 263, ал. 2 от Наредба № 4 от 17 юни 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации, издадена от Министерство на регионалното развитие и благоустройството е посочено, че канализационните помпени станции се поддържат от лица с подходяща квалификация. Не е дадено определение какво се разбира под подходяща квалификация.

За строителни електротехници и сродни на тях важат същите законови изисквания, като изискванията, към длъжността „Монтажник, метални конструкции“.

Не са определени други конкретни изисквания към професионалната квалификация, образование, обучение, необходими заемане на длъжностите от група 7136 (код по НКПД 2011: 7126).

В чл. 12. от наредба № 16-116 от 8 февруари 2008 г. за Техническа експлоатация на енергообзавеждането се посочва, че за работа по енергообзавеждането се допускат лица с професионално образование и квалификация и преминали подготовка за изпълняваната работа/длъжност, а за ръководни длъжности, и със съответния опит.

В чл. 9 от Наредба № 3 от 18 септември 2007 г. за технически правила и нормативи за контрол и приемане на електромонтажните работи се посочва, че електромонтажните работи се изпълняват от квалифицирани лица, притежаващи необходимата правоспособност и квалификационна група за безопасност, в съответствие с изискванията на нормативните актове и документи за безопасност и здраве при работа, възприетите технологии за изпълнение на проекта и правилата за добра практика.

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

3.5. Работници по производството на храни и сродни на тях - група 741 (код по НКПД 2011:751)

В чл. 23, ал. 2 от Закона за храните е постановено, че във всеки обект за производство на храни трябва да работи лице, назначено по трудов договор, което притежава висше или средно специално образование в областта на хранителната промишленост или има придобита квалификация в същата област по Закона за занаятите.

3.6. Инструктор, обучение на водачи на МПС - код на длъжност 3340-5004 (код по НКПД 2011: 5165 5001)

В Закона за движение по пътищата, чл. 152, ал. 4 е посочено, че разрешение за теоретично и практическо обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство се издава на физически или на юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за юридическите лица с нестопанска цел, или на лица, регистрирани по законодателството на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, както и на професионални училища, професионални гимназии, професионални колежи, средни общообразователни училища с професионални паралелки и акредитирани по реда на Закона за висшето образование висши училища, от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията или от упълномощено от него длъжностно лице.

3.7. Агент, недвижими имоти - код на длъжност 3413-3001 (код по НКПД 2011: 3334 3001)

Към момента както вече бе посочено, все още няма приети законови изисквания за лицата, заемащи длъжността „Агент, недвижими имоти“ в нито един нормативен акт. Съществува проектозакон за брокерите на недвижими имоти, внесен от Национално сдружение Недвижими имоти (НСНИ). Към НСНИ се очаква скоро да заработи и доброволен регистър на брокерите на имоти.

3.8. Автомеханик - код на длъжност 7232-3001

В нормативната уредба засягаща отрасъла не са определени конкретни изисквания към професионалната квалификация, образование, обучение, необходими заемане на длъжността „Автомеханик. Наредбите за ДООИ за професиите техник / монтьор на транспортна / подемно - транспортна техника бяха разгледани по-горе.

4. Съответствие с ISO 17024 и European Skills / Competences, Qualifications and Occupations (ESCO)

4.1. Международен стандарт ISO 17024

Европейският стандарт ЕК 180/1ЕС 17024:2012 има статут на български стандарт от 2012-09-20. Този международен стандарт е разработен с цел постигане и налагане на признат глобално документ за сравнение, предназначен за организации, извършващи сертификация на лица. Доверието в схемите за сертификация на лица се постига със средствата на глобално признат процес на оценяване и периодично повторно оценяване на компетентността на сертифицираните лица. За разлика от другите видове органи за

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

оценяване на съответствието, например органи за сертификация на системи за управление, една от характерните функции на органа за сертификация на лица е да провежда изпит, като използва обективни критерии за измерване на компетентността и на резултатите.

Международният стандарт ЕК 180/1ЕС 17024:2012 определя изисквания, които да гарантират, че органите за сертификация на лица, прилагащи схеми за сертификация на лица, работят по компетентен, последователен и безпристрастен начин. Изискванията в този международен стандарт се разглеждат като общи изисквания за органи за сертификация, извършващи сертификация на лица. Сертификация на лица е възможна само когато е налице схема за сертификация. Схемата за сертификация е предназначена да допълни изискванията, включени в този международен стандарт, и включва онези изисквания, които са наложени или желани от пазара, или пък които правителствата изискват.

Международният стандарт може да бъде използван като документ с критерии за оценяване при акредитация или партньорска оценка, или при нотифициране от правителствен орган, от собственици на схеми и от други. В общите изисквания в стандарта са разгледани юридическите въпроси, отговорностите за решенията за сертификация на органа за сертификация, начините за управление на безпристрастността, както и финансовите отговорности.

Органът за сертификация трябва да бъде юридическо лице или определена част от юридическо лице, така че да може да носи юридическа отговорност за всички свои дейности по сертификация. Той трябва да бъде отговорен за своите решения за сертификация, и трябва да запази правомощията за тях. Той не трябва да делегира вземането на решения относно сертификация.

Органът за сертификация трябва да документира своята структура, политиките и процедурите за управление на безпристрастността и да гарантира, че дейностите по сертификация се извършват безпристрастно. Той трябва да бъде отговорен за безпристрастността на своите дейности по сертификация и не трябва да позволява търговски, финансови или други въздействия да компрометират безпристрастността. Същият трябва да разполага с необходимите финансови ресурси за извършване на процеса на сертификация и да предприема подходящи мерки (например, застраховане или резерви) за осигуряване на отговорностите, произтичащи от дейността му.

Стандартът съдържа още изисквания относно: управлението на дейностите, организационна структура и структурата на органа за сертификация, свързана с обучението; ресурсите - численост и компетентност на персонала, изисквания към изпитващите, към друг персонал, включен в оценяването, към външни изпълнители; към помещения, технически средства и ресурси; към управление на конфликтите на интереси; записите и информацията - поддържане на записи за заявители, кандидати и сертифицирани лица; на обществено достъпна информация относно наличието на текуща и валидна сертификация и обхватът на тази сертификация; създаване на документирани политики и процедури за поддържане и оповестяване на информация, за опазване на конфиденциалността на информацията, получена в процеса на сертификация; гарантиране на сигурността на целия процес и т.н.

В приложения към стандарта са представени принципите за органите за сертификация на лица и за техните дейности по сертификация - безпристрастност,

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

компетентност, конфиденциалност и откритост, отговаряне на жалби и възражения, отговорност. Тези принципи трябва да се прилагат като указания за решенията, които може да се наложи да се вземат при непредвидени ситуации. Принципите не са изисквания.

4.2. Национална класификация на професиите и длъжностите 2011 (НКПД – 2011) и European Skills/ Competences, Qualifications and Occupations (ESCO)

Новата версия на Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 (International Standard Classification of Occupations, 2008) е разработена от Международната организация по труда и утвърдена с Резолюция от 6 декември 2007 година на Конференцията на експертите по статистика на труда.

Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 е утвърдена като европейски стандарт чрез Регламент (ЕО) № 1022/2009 (ОВ, L 283 от 30 октомври 2009 г.) и Препоръка 2009/824/ЕО на Комисията от 29 октомври 2009 г. относно използването на Международната стандартна класификация на професиите (ISCO-08) в държавите – членки на Европейския съюз.

Версията на Националната класификация на професиите и длъжностите, 2011 г. (НКПД-2011) осигурява прилагането на Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 и на изискванията на европейското законодателство за нейното използване.

Структурата на НКПД-2011 следва точно структурата на ISCO-08, а позициите са дефинирани по своя обхват и съдържание в съответствие с позициите на ISCO-08. В допълнение обхватът на единичната група професии е дефиниран и чрез изчерпателен списък на длъжностите, които се съдържат в нея, като всяка длъжност има уникален код. Списъкът на длъжностите в НКПД-2011 дефинира длъжностната структура на работната сила в Република България. Структурата на НКПД-2011 има четири йерархични нива: клас, подклас, група и единична група, които съвпадат с йерархичните равнища на ISCO-08,

Всяка длъжност в НКПД-2011 се кодира посредством уникален осемзначен цифров код, който съдържа информация за единичната група, към която се класифицира длъжността, минималното образователно и квалификационно ниво за заемането и поредния номер на длъжността в единичната група.

НКПД-2011 съдържа длъжности, разпределени в 436 единични групи. Всяка длъжност се класифицира само към една единична група професии. Единичните групи професии са агрегирани в групи, групите - в подкласове, а подкласовете в класове.

Както вече бе споменато, Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 е утвърдена като европейски стандарт чрез Регламент (ЕО) № 1022/2009 (ОВ, L 283 от 30 октомври 2009 г.) и Препоръка 2009/824/ЕО на Комисията от 29 октомври 2009 г. Структурата на Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 има четири йерархични равнища: клас, подклас, група и единична група.

ESCO (European Skills / Competences, Qualifications and Occupations) е многоезична европейска класификация на уменията, компетенциите, квалификациите и професиите,

skills balancing

European Territorial Cooperation Programme

Greece - Bulgaria

INVESTING IN OUR FUTURE

част от стратегията Европа 2020. В ESCO, Международната стандартна класификация на професиите ISCO-08 е използвана като основа на йерархичната структура на професиите. ISCO-08 има четири йерархични равнища: клас, подклас, група и единична група. Със своя списък на професиите ESCO определя най-ниските пето и шесто ниво на йерархичната структура. Семантичната структура е изградена чрез картографиране на ESCO професиите във единичните групи на ISCO (ниво 4). Професиите в ESCO са подредени йерархично на пет нива. ISCO-08 формира горните четири нива (професионални групи). Самите професии в ESCO са добавени като пето ниво.